Problema datării ansamblului de pictură original de la biserica *Sf. Nicolae* din Rădăuți (actualmente a mănăstirii Bogdana)

Sergiu CHIOSA

Biserica *Sf. Nicolae* din Rădăuți este unul dintre monumentele cele mai importate ale Moldovei medievale. Edificată pe tipul lui Petru I al Mușatei, suprapunându-se mai vechii ctitorii bogdănești, a primit un prim decor pictural, probabil în vremea lui Alexandru cel Bun. Ștefan cel Mare a acordat acestui locaș o atenție deosebită, atât din perspectiva amenajării aici a unei necropole domnești, cât și a faptului că era de fapt o biserică-catedrală a eparhiei Rădăuților. Faptul că pe vremea lui Ștefan cel Mare, pe lângă reașezarea lespezilor de mormânt și efectuarea unor reamenajări arhitecturale, biserica a mai fost și repictată, pare să nu mai fie contestat de nimeni. Problema constă în determinarea vremii concrete, când biserica *Sf. Nicolae* din Rădăuți a primit un nou veșmânt pictural. Soluționarea problemei este la momentul de față îndepărtată de gradul de conservare al acestor picturi, puternic afectate de repictări tardive și „restaurări" stângace. Stilistic, pot fi examinate doar picturile din altarul bisericii (scenele *Împărtășirii apostolilor, Cinei de taină* și *Spălării picioarelor*), care în opinia unor cercetători se apropie de picturile Voronețului. Această legătură a făcut ca datarea picturilor de la Rădăuți să fie pusă în dependență de datarea picturilor de la Voroneț, care la rândul său, au oscilat în istoriografie într-un diapazon de aproape un deceniu. Astfel, Sorin Ulea, fără a aduce argumente speciale, datează picturile aproape de data construcției bisericii (1488), Ana Musicescu, în urma interpretării tabloului votiv, le așează imediat după 1496, iar Ion Solcanu, de asemenea, în baza tabloului votiv, le consideră databile în jurul anului 1499. Tabloul votiv de la Rădăuți, cu regret nerestaurat până în prezent, în funcție de descifrarea componenței sale, de asemenea, a acordat anumite repere de datare. În acest sens, sunt de remarcat identificările diferite ale personajelor, întreprinse de I. Solcanu și soții Adrian și Lia Bătrâna. Studiul tabloului votiv de la Rădăuți, precum și consecutivitatea picturilor murale din această vreme, propusă de E. Dragnev, pare să încline datarea picturilor spre sfârșitul anilor '80 ai secolului al XV-lea. Oricum, credem că este inacceptabil, ca o biserică atât de importantă, să fi rămas nepictată

până spre 1499, odată ce marea campanie de pictare a bisericilor din vremea lui Ștefan cel Mare, demarase cu mai mult de un deceniu înainte. Așezată mai curând ca cap de serie (alături cu picturile dispărute împreună cu construcția ale Putnei) decât ca sfârșit, picturile de la Rădăuți, îndată ce vor fi restaurate, ar putea să ofere mai multe răspunsuri la întrebările privind evoluțiile picturilor din Moldova din ultimele decenii ale domniei lui Ștefan cel Mare.